

Látogatás az antikváriumban

Csak a könyvek szerelmesei érzik a mennyezetig érő polcok tarkakötésű kincseiből áradó hangulatot.

Csönd van az antikváriumban. Pedig elég sokan böngésznek a könyvek között és olvasnak magas létrán állva, vagy a polcokhoz támaszkodva. Köztük is a legtisztább örömet élvezi az a könyvbarát, aki négy méter magasságban baljával a létra oldalát öleli, jobb kezében könyvet szorongat és mosolyogva olvas.

Nem siet, és nem sürgeti senki. Az antikvárius halkán beszélget valakivel, aztán hozzám fordul. Évtizedek óta ismerem. Okos, művelt, figyelmes, szívesen tájékoztat.

— Hány ember fordul meg itt naponta — kérdem.

— Átlagban háromezer... Természetesen nem mind vásárló. Sokan naponta szakítanak kis időt, lesik az újonnan érkező anyagot. Amint látja, szabadon válogathat mindenki, százezer könyv között. Élnek is a lehetőséggel, olyik félnapig is.

— Kikből áll az új vásárlóréteg?

— Főként fiatalokból. Diákokból, értelmiségiekből, munkásokból, művészekből, tudósokból, írókból. A bogaras könyvgyűjtők kihaltak.

Ki bizony. Rég nem láttam egyet sem. Eszembe jut Anatole France Epikurosz kertjéből az a néhány sor, amellyel felejthetlenné tette őket: »... A bibliofileket sokat gúnyolták és elvégre talán lehet is gúnyolni őket; az összes szerelmeseiknél így van az esé. Azonban inkább irigylésre méltók, mert életüket hosszú és békés gyönyörűséggel ékítik. Az emberek azt hiszik, hogy zavarba hozzák őket, ha azt mondjuk nekik, hogy nem olvassák a könyveiket. Egyikük azonban nyugodtan azt felelte: »Hát ön talán a régi fayence-edényein tálatat?«

Letűnt korszak kiveszett figurái. Már senki sem gyűjt kötéseket, nem veszük

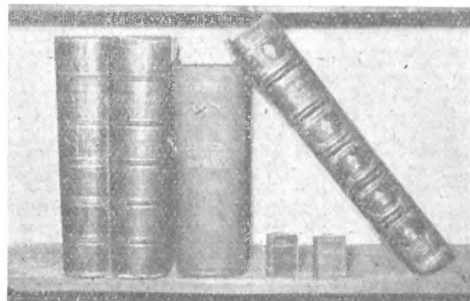
folyóméterszámra a könyvet, senkisésem keres »mindent a tőzsde történetéről«, XIX. századból minden agarászatra vonatkozó művet, vagy olyan illusztrált könyveket, amelyekben hordók szerepelnek.

— Sok könyvtár vásárol itt? — fordulok ismét az antikváriushoz.

— Rengeteg. Legalább kilencezer, de lehet, hogy már több könyvtár van Magyarországon. A könyvtárosok jó része ellátogat az antikváriumba, már csak azért is, mert a könyvek tekintélyes része csak antikváriumban szerezhető be. Vidékről is igen nagy számban futnak be megrendelések. Természetesen csak kis részét fudjuk teljesíteni. A hiányokat előjegyezzük, nyilvántartjuk és ha befulnak, értesítést küldünk. A jól gazdálkodó könyvtáros, kis türelemmel többet vásárolhat. Látja itt ezt a két példány Barcsay: Művészeti anatómiát? Alig használt, szép példányok. 260.— forintos bolti ára helyett, most számlázzuk egyik vidéki könyvtárnak 180.— forintért. A két könyvnél megtakarítanak 160.— forintot. Nyolc kötet Móricz-regényt vesznek érte.

— A könyvtári vásárlásokkal kapcsolatosan van egy kényes kérdésem. Sokan panaszkodnak, hogy a könyvtárak felszívják az antikvár anyagot és nem jut a könyvbarátoknak.

— Kultúrforradalmunkkal párhuzamosan jelentkező természetes tünet. A dolgozók művelődési és szórakozási igényeinek kielégítése céljából elsősorban a könyvtárak állományát kellett gazdagítani, ahol nagy tömegek számára válik hozzáférhetővé a könyv. Tökéletesen érthető azonban a könyvvásárló közönség türelmetlensége is. Saját élményeimből is megértem. Itt élek hatalmas tömegű könyv között, de azért évtizedek óta gyarapítom a kis magánkönyvtáram. Ha megtetszik egy könyv, megveszem, bár igazán módomban lenne kölcsön kérni. A könyvvásárlók ilyen természetű panaszaiából nem lesz probléma. A könyvtárak lassan beszerezik a hiányzó régebbi anyagot; mindig több és több könyv kerülhet a magánkönyvtárakba. Könyvkiadásunk is hatalmas mértékben fejlődik és pótolja a hiányzó műveket. 1955-ben magyar szerzőktől egyetlen kiadó három és félmillió kötetet ad ki. Egyre nagyobb példányszámban jelenik meg a Jókai, Mikszáth, Móricz, Magyar Klaszikusok sorozat, 100,000-es példányszámban Petőfi, 50,000 Ady és József Attila, közel három millió Olcsó Könyvtár. Ehhez jön még a többi könyvkiadó sok-sok

Régi könyvek a polcon

millió termése. Megszűnnek majd az ilyen jogos kifakadások is, amelyeket a »Kívánság- és bírálat« könyvbe jegyeztek fel: »... mégis csak bosszantó, hogy az egész várost hiába jártam be egy Petőfi verskötetért«, vagy a másíék: »... tessék már elárulni, hogyan szeretném meg Jókai: Kőszívű ember fiait és Móra: Aranykoporsóját?«

— Ezeket keresik elsősorban?

— Igen. Magyar klasszikusokat és külföldieket, azután életrajzokat, történelmet, irodalomtörténetet. Óriási az érdeklődés a sakkirodalom iránt és változatlanul keresettek a művészi könyvek, szótárak, nyelvkönyvek.

Elgondolkodom. Mit szólna mindehhez Kazinczy Ferenc, aki így írt 1823-ban Sárközy Istvánnak: »Valjon olvas-e még Széphalmon rajtam kívül alkár mi nyelvű könyvet valaki is?« Vagy Móricz Zsigmond, aki száz évvel később, 1923-ban írt riportjában megírta, hogy a hódmezővásárhelyi könyvkereskedésben az egész hónap alatt egyetlen könyv sem fogyott?

A felszabadulás óta bekapcsolódott millió olvasó- és könyvvásárló tábor átmenetileg könyvhiányt idézett elő. Ez a jelenség mindenütt észlelhető a szocializmust építő országokban. — Így van? — kérdelem az antikváriustól.

— Pontosan — feleli. — A napokban német vendégeink vásároltak nagyobb tétel német nyelvű használt könyvet. Ott is vannak hiányok, pedig első helyen álltak könyvkiadásban.

— Sok külföldi vásárló van?

— Akad. Ma is érkezett légitáboros rendelés Indiából. Középkori szingaléz művészetéről kérnek könyveket.

— Hogyan szerzik be az anyagot?

— Bevásárló szerveinktől naponta kapunk pótlást. A magyar és külföldi szépirodalom félóra alatt elkél. Klasszikusaink versei is. Nézze meg ezt a mai pótlásban érkezett Tóth Árpád műfordításai kötetet.

Nézem. Külföldi magyarok számára készült kiadás. Az első oldalon Sao Paulo-i könyvkereskedő címkéje.

— Hát ez hogy került ide?

— Valaki hiába kereste Tóth Árpád műfordításait, de megtudta, hogy a külföldi magyarok számára készült, mire megkérte braziliai rokonát, hogy küldjön belőle.

Megtudtam még, hogy az egész országban 15 antikvárium van. Régen, mikor sokkal kisebb volt az érdeklődés, egyedül a Múzeum körúton volt 19. Kilenc antikvárium van Budapesten és hat vidéken. Nagyon kevés. Ha több lenne, a

Antikváriumban

könyvtárak is jobban gazdálkodhatnak és az antikváriumok is többet vásárolhatnak. Miért mincs mégis több? Mert hiányoznak a szakemberek. Az antikvárius szakértelmet csak évtizedes tapasztalatokkal és gyakorlattal lehet elsajátítani. Könyvek milliói mennek keresztül a kezén, vásárlók, érdeklődők, szakemberek, tudósok, írók, művészek ezreitől szerzi tudományát, fölük tanulja, melyik a legjobb mű a középkori falfestészetéről, miből érdemes kínaiul tanulni, hogyan lehet a legjobban festéket készíteni, vagy hordódongát számítani. Rövid tanfolyamon ezt nem lehet elsajátítani. Legalább 2—3 rövid évtized kell hozzá.

Nem tudtam elmenni anélkül, hogy futólag át ne nézzem a polcokat; találtam is egy első kiadású Tömörkény-kötetet: 15 forintot adtam érte, de nem adnám 30-ért sem.

Az antikvárium sokkal több, mint használt könyvek kereskedése, csak az olvasó ember érzi, mennyi szépséggel, örömmel, ártatlan izgalommal több.